

J u h e n d

fakultatiivse õppetöö organiseerimisest üldharidusliku keskkooli VII-XI. klassi õpilastele 1972/73.ö.-a.

Eesmärk ja organiseerimise üldalused

1. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määruses 10.nov.1966.a. "Üldharidusliku keskkooli töö edasise parandamise abinõudest" on ette nähtud õpilaste teadmiste süvendamiseks ning nende võimete ja huvide mitmekülgsaks arendamiseks vene õppekeelega koolides alates VII klassist (uutele õppeplaanidele ülemineku perioodil eesti õppekeelega koolides VIII klassist) fakultatiivsed tunnid õppeainete õppimiseks õpilase valikul vastavalt õppeplaani järgi fakultatiivseks õppetööks ettenähtud tundide arvule.

2. Fakultatiivsete kursuste õppimine õpilaste valikul peab aitama süvendada õpilaste teadmisi teaduste alustest ning arendama nende tunnetuslikke võimeid, kujundada kindlaid ja sihipäraseid huvisid teatud teaduste ning praktilise tegevuse liikide vastu, samuti valmisolekut enesehariduslikuks tegevuseks pärast kooli lõpetamist.

3. Fakultatiivseid tunde kasutatakse kooli õppenõukogu otsusel täiendavateks kursusteks või praktiliste oskuste süvendamiseks vastavalt kooli võimalustele ja tingimustele (kvalifitseeritud õppejõu ja vajaliku materiaalse baasi olemasolu, kirjanduse kättesaadavus jm.).

4. Fakultatiivkursused valitakse koolidele soovitatud nimistust ning nende õpetamine peab toimuma Haridusministeeriumi poolt avaldatud programmide alusel.

Läbi aasta kestvate spetsiaalsete kursuste kõrval võib ette näha ka üksikuid lühema kestvusega spetsiaalseid teadusliku või rakendusliku iseloomuga kursusi.

5. Juhul, kui koolis soovitakse õpetada sellist fakul-

tatiivkursust, mis ei ole nimistus märgitud, tuleb koolil endal koostada vastava kursuse programm.

Eelolevaks õppeaastaks koolis koostatud ning haridusosakonna poolt heakskiidetud fakultatiivkursuse programmid esitatakse läbivaatamiseks ja kinnitamiseks Eesti NSV Haridusministeeriumi metoodika ja õpikute osakonnale igal aastal hiljemalt 1. juuniks (1972.a. 10. augustiks) haridusosakondade kaudu 3 eksemplaris, millest 1 eksemplar tagastatakse koolile ning teine haridusosakonnale. Esitav programm peab olema varustatud kasutatava kirjanduse loeteluga.

Mitmeaastase fakultatiivkursuse (fakultatiivkursus jagub enam kui ühele õppeaastale) programmid esitatakse kinnitamiseks tervikuna ning neid kasutatakse vastava kursuse õpetamise lõpuni. Juhul, kui üheaastast või mitmeaastast fakultatiivkursust soovitakse koolis rakendada teistkordselt ilma programmi muutmata, ei ole vaja kinnitamiseks esitada programmi, vaid taotlus (3 eksemplaris) juba kinnitatud programmi kasutamiseks.

6. Õpilaste osavõtt fakultatiivsetest kursustest on vabatahtlik; mingil juhul ei tule muuta fakultatiivsete ainete õppimist kohustuslikuks. Eriti tähelepanelikult tuleb suhtuda nendesse õpilastesse, kellel esineb raskusi põhiainetes omandamisel või kes paralleelselt üldharidusliku kooliga õpivad laste muusikakoolis, spordikoolis jne.

7. Koolides, kus puuduvad paralleelklassid, moodustatakse fakultatiivse õppetöö rühmad üldreeglina eraldi iga klassi õpilastest.

Kui klassi õpilaste arv on 15 või rohkem, on fakultatiivse õpperühma suuruse alammääraks 15 õpilast. Kui aga paralleelklassideta koolis on klassi õpilaste arv vähem kui 15, on fakultatiivse rühma suuruseks selle klassi õpilaste arv.

Paralleelklasside puhul organiseeritakse rühmad paralleelide kaupa ja üht teatud ainet õppivasse rühma lülitatakse õpilasi igast paralleelklassist. Nende fakultatiivkursuste õppimiseks, mis ei ole seotud õppeplaanis loetletud õppeaine-

tega, võidakse õpperühmad organiseerida ka mitme järjestikuse klassi õpilastest.

Haridusosakonna soovitusel võib linnades fakultatiivsete kursuste rühmad moodustada ka mitme eri kooli õpilastest.

8. Igal õpilasel on soovitav osa võtta ainult ühest fakultatiivkursusest, äärmisel juhul on lubatud õppida samaaegselt kaht kursust, millest üks on teaduste alustest, teine aga kunsti, spordi või teaduslik-rakenduslikku laadi.

Juhul, kui fakultatiivkursusest osavõtta soovijaid on rohkem, on eesõigus nendel, kes antud aine ja selle sugulaste õppimisel ilmutavad suuremaid võimeid ja huvi.

Mingisuguste kontrollkatsete korraldamine gruppide komplekteerimisel ei ole lubatud.

9. Mingile fakultatiivkursusele registreerunud õpilased on kohustatud osa võtma kõikidest õppustest ja täitma kõik programmis ettenähtud tööd.

Fakultatiivkursuse õpetamisel õpilaste teadmisi hinnatakse jooksvalt klassipäevikutes põhiliselt nende iseseisvate tööde (referaadid, retsensioonid jne.) ja läbiviidud arvestuste alusel. Veerandi- ja aastahinde asemel märgitakse klassitunnistusele "arvestatud". Keskkooli või 8-klassilise kooli lõputunnistusele kantakse märkus "õppis fakultatiivselt" (aine nimetus) tundi (tundide arv).

10. Fakultatiivse õppetöö korraldamisel tuleb kasutada mitmesuguseid töövorme ja meetodeid, mis aitavad kaasa õpilaste tunnetuslike võimete arendamisele. Loengulise töö kõrval tuleb praktiseerida seminare, laboratoorseid töid, praktikume ning mitmesuguseid iseseisva töö vorme õppekirjanduse ja algallikatega.

Eesti NSV Haridusministeeriumi koolivalitsuse ja Eesti NSV Pedagoogika Teadusliku Uurimise Instituudi poolt korraldatud fakultatiivainete kontroll ning ankeetküsitlus, mis viidi läbi kõigis vabariigi koolides, näitasid, et fakultatiivaineid õpetatakse kõikides vabariigi keskkoolides ning

8.klassilistes koolides (v.a. 37 k-klassilist kooli).

Võrreldes 1969.a. on suurenenud humanitaar- ja esteetilise tsükli õppeainete erikaal ning polütehnilise tööõpetuse laiendatud kursuse õpetamiseks kasutatavate fakultatiivtundide arv. Võrreldes eelmiste aastatega on suuremat rakendust leidnud ka tehnilise kallakuga fakultatiivkursused, nagu elektrotehnika, raadiotehnika, side-elektroonika, automajandus jt. Kokku on fakultatiivsete ainete nimetusi, mida koolides õpetatakse, 100 ümber.

Soovitavate fakultatiivkursuste nimestik eesti õppekeelega koolidele on avaldatud 1969.a. 26.aprilli ja 1971.a. 5.juuni "Nõukogude Õpetajas".

Vene õppekeelega koolidele on NSVL ja VNFSV Haridusministeeriumide poolt avaldatud fakultatiivkursuste programmide nimekiri esitatud ENSV Haridusministeeriumi ringkirjas Nr.3-5/346 10.nov.1971.a. ja lisas Nr.1.

Eeloleval õppeaastal soovib koolivalitsus laiendada fakultatiivtunde ka stenograafia, juriidiliste teadmiste aluste, majandusalaste teadmiste aluste õpetamiseks. 8.klassile on soovitatav fakultatiivkursuse "Meie ühiskond" õpetamine 35 tunni ulatuses.

Koolivalitsus